



Andorra ja ha signat acords d'intercanvi d'informació amb una desena d'estats, un pas previ que demana l'OCDE per treure el Principat de la llista grisa de paradisos fiscals. Després, l'executiu andorrà té previst de fer una reforma fiscal.

Es busca revulsiu per a economia estancada

Basars d'electrònica i perfumeries, pistes d'esquí i sucursals bancàries. Els tres pilars de l'economia andorrana necessiten un apuntalament, bé reforçant-se, bé construint un quart pilar que doni estabilitat. Hi falten sectors amb valor afegit, que, ara per ara, haurien de venir de l'exterior.

Ja fa anys que, quan la Guàrdia Civil espanyola inspecciona els cotxes en travessar la frontera andorrana, no hi troba portaequipatges de cotxes carregats de paquets de sucre i format-

ge. A tot estirar, productes electrònics i algun perfum. I la pregunta forçosa des que la UE va obligar a posar fi al contraban de tabac: "Quants paquets de tabac dueu?" Els preus dels productes

s'acosten en molts casos als de l'altra banda dels Pirineus. Amb tot, l'atractiu comercial d'Andorra es manté viu, com també el turisme de natura i d'esquí, però la necessitat de reconvertir aquests sectors i modernitzar-los és palesa, més enllà de les conseqüències previsible d'una crisi que no coneix fronteres. L'any passat, el nombre de turistes va caure d'un 4,4% i les vendes de comerços van baixar en un percentatge molt similar, una tendència a la baixa que s'observa d'uns quants anys ençà.

Pel que fa al sector bancari, ara es troba en un punt d'inflexió, pressionat per les mesures de l'OCDE contra els paradisos fiscals i el secret bancari i per la UE, que el 2004 li va imposar una normativa sobre la fiscalitat de l'estalvi. Precisament, la pressió internacional sobre el sistema financer andorrà, que genera el 17% del PIB del país —el 2008 aquest indicador va atènyer els 1.967 milions d'euros— ha posat en posició defensiva el sector bancari. Fonts d'aquest

“La UE és un paraigua per a protegir la identitat d’un estat com Andorra”

Lutz Güllner (Munic, 1971) és portaveu de l’alta representant per a la Política Exterior i de Seguretat Comuna i vice-presidenta de la Comissió Europea, Catherine Ashton.

El tractat de Lisboa, particularment l’article 8, pot ser interpretat com un gest de bona voluntat per part de la UE per a incorporar a Europa els microstats que ara no tenen pràcticament cap relació amb els estats comunitaris?

—Efectivament, aquest article ha de ser interpretat com un signe clar que la UE resta oberta al diàleg i la cooperació amb els microstats —que el tractat anomena *de veïnatge interior*—, com és el cas del Principat d’Andorra. Preveu la possibilitat de signar acords específics amb aquests països per tal de desenvolupar més a fons la bona cooperació actual.

—Hi ha contactes regulars entre el Govern d’Andorra i la UE? En quina direcció van aquestes converses, ara que Andorra sembla decidida a estrènyer relacions amb la comunitat internacional?

—Sí, tenim contactes regulars. El 2004 es va signar un acord de cooperació Andorra-UE, i representants d’ambdues parts es reuneixen periòdicament per discutir tot el ventall de qüestions relacionades amb el contingut d’aquest acord. Inclou les àrees de medi, comunicacions, informació, transport, cultura i cooperació regional i transfronterera, a més de qüestions socials.

—Andorra té un problema de dimensió: 80.000 habitants i una estructura administrativa molt petita. Penseu que aquesta és la principal objecció per a integrar-se a la UE?

—A la UE no hi ha el requisit d’una mida mínima per a un estat que vulgui incorporar-s’hi. Sí que hi ha criteris molt clars que s’han de complir perquè un país pugui entrar a formar-ne part, com ara ser capaç d’aplicar plenament la

legislació comunitària. Vull subratllar que la dimensió d’Andorra no representaria pas cap obstacle en un procés d’adhesió.

—Andorra encara és considerat un paradís fiscal. És essencial que disposi d’un sistema d’impostos directes, per tenir relacions econòmiques regularitzades amb els països comunitaris?

—D’entrada, acullo amb gran satisfacció el compromís d’Andorra amb la normativa fiscal acordada internacionalment en matèria de transparència, i l’intercanvi d’informació amb finalitats fiscals, elaborada per l’OCDE i ratificada pels ministres de Finances del G20. Entenc que Andorra fa progressos considerables en l’aplicació del seu compromís i que aviat podrà unir-se a les jurisdiccions que apliquen aquests estàndards. No obstant això, crec que la cooperació fiscal amb Andorra hauria d’anar més enllà. Per això, el juny del 2009 la Comissió Europea va proposar l’obertura de negociacions amb Andorra sobre un acord contra el frau fiscal.

—La moneda emprada per Andorra és l’euro, tot i que no forma part de la unió monetària. Seria possible un acord amb el Banc d’Espanya perquè Andorra pogués emetre moneda?

—Les negociacions sobre un acord monetari amb Andorra, igual com ja amb més microstats europeus, com ara Mònaco, el Vaticà i San Marino, són actualment en curs. Estic segur que podrem arribar a un acord aviat. Aquest acord permetrà a Andorra de fer servir l’euro com la seva moneda oficial i emetre monedes en euros amb la cara nacional pròpia. Aviat també començaran negociacions per a un acord de lluita contra el frau a Andorra, San Marino, Mònaco i



COMISSIÓ EUROPEA

Suïssa, i també es revisarà l’acord sobre la fiscalitat de l’estalvi que Andorra va subscriure el 2004.

—Quins beneficis hi obtindria, Andorra, en una hipotètica adhesió a la UE?

—Si Andorra desitja incorporar-se a la UE, seria un soci de ple dret en la Unió d’avui. Amb 27 estats membres, una població de prop de 500 milions de persones i unes institucions sòlides, la UE és molt més segura, més pròspera, més forta i més influent que la Comunitat Econòmica Europea original. Avui, la UE, una comunitat de valors basada en la pau i la llibertat, la democràcia i l’imperi de la llei, i també en la tolerància i la solidaritat, és l’espai econòmic més gran del món. Cada adhesió a la UE fomenta el seu potencial polític i econòmic, tant per l’estat que hi entra com pels que ja són dins, i enriqueix la seva diversitat cultural i lingüística. Aquest seria també el cas d’Andorra, un estat europeu que comparteix tots els valors fonamentals de la UE.

—La relació d’Andorra amb la UE és gaire diferent de la que té amb Mònaco, San Marino, Liechtenstein o el Vaticà?

—Liechtenstein té una situació particular, perquè és membre de l’Espai Econòmic Europeu, en el qual es basa la nostra relació. Amb els altres micro-

stats hi ha més semblances, perquè tots han signat alguns acords amb la UE.

—**La plena integració d'Andorra a la UE podria implicar un cert perill que aquest petit estat perdés la seva personalitat?**

—Andorra hauria de valorar aquest aspecte, però tenim diversos exemples de petits estats que no han perdut la identitat en afegir-se al projecte europeu. Precisament, la majoria d'aquests països més petits veuen la UE com un bon paraigua per a protegir la identitat i la personalitat pròpies en un món cada vegada més global. També seria un paraigua per a Andorra, és clar.

—**La plena integració d'Andorra a la UE és factible? En quin calendari creieu que el país estaria preparat?**

—Si Andorra sol·licita l'adhesió com a membre de la UE, serà avaluada amb els criteris i les condicions establerts per la Unió, que són els mateixos per a tots els països candidats, que s'estableixen a l'acord de Copenhaguen del 1993. Aquest acord exigeix que el país candidat ha d'haver assolit: l'estabilitat de les institucions garants de la democràcia; l'estat de dret; els drets humans i el respecte i la protecció de les minories; l'existència d'una economia de mercat en funcionament, com també la capacitat de fer front a la pressió competitiva i les forces del mercat dins de la Unió; i la capacitat d'assumir les obligacions d'adhesió, inclosa l'adhesió als objectius de la unió política, econòmica i monetària. A més, el 1995, els primers ministres de la UE i els caps d'estat van acordar que, si bé és important que la legislació de la UE es transposi a la legislació nacional, encara és més important que la legislació s'apliqui de manera eficaç mitjançant les estructures administratives i judicials adequades.

—**I Andorra ja compleix aquests criteris?**

—Compleix la majoria dels criteris, i l'adaptació recent de la normativa bancària fa que sigui més fàcil. En qualsevol cas, la decisió de demanar l'adhesió a la UE resideix en el poble d'Andorra.

sector han assegurat a EL TEMPS que una abolició immediata del secret bancari comportaria un fort daltabaix del sector financer andorrà, per la pèrdua d'ocupació i perquè la banca finança part de l'activitat privada del país i també del sector públic, que disposa d'un pressupost de 380 milions d'euros per al 2010 —una partida inferior a la del FC Barcelona, que és de 405 milions d'euros— i arrossega un dèficit de 60 milions. Certament, el paper de la banca a Andorra és fonamental per a fer avançar el país. De fet, un estudi internacional que va sol·licitar la banca andorrana quantifica les pèrdues de la fi del secret bancari: el 14% del PIB andorrà.

Europa té la clau del canvi. La dimensió d'algunes empreses andorranes és desproporcionadament gran en relació amb la capacitat de mercat d'Andorra. D'aquí ve que algunes hagin fet el salt internacional, pagant, però, el peatge de no provenir d'un país comunitari. Instal·lar-se a Europa és molt car, sovint massa per a pretendre-ho. Per què? Doncs perquè no hi ha convenis per a evitar la doble imposició i, certament, si una empresa andorrana pogués instal·lar-se a França i tributar —o, més ben dit, no tributar— a Andorra, trencaria les regles de joc del mercat europeu.

La solució sembla clara: que Andorra tingui impost de societats. De fet, l'executiu andorrà ja treballa en una reforma fiscal que ha de gravar els beneficis de les empreses, possiblement en un 10%. Tenir impostos directes a Andorra faria que Europa obrís les portes de bat a bat als empresaris d'aquest microstat, que ara viuen en un paradís blindat a la competència internacional. La llei d'inversions estrangeres no permet la lliure instal·lació d'empreses foranes, fet que protegeix els seus negocis, però, alhora, impedeix la diversificació dels sectors econòmics i la innovació que ja es produeix en uns altres països. Andorra no té indústria, i, molt menys, indústria de valor afegit que li permeti d'oferir res a l'economia globalitzada.

Quina mena d'estructura fiscal es construeix que sigui prou similar a l'europea i al mateix temps prou diferenciada perquè sigui atractiva als andorrans i també a les empreses que vulguin venir a invertir a Andorra: aquesta és

la carpeta més feixuga que té el país dels Pirineus sobre la taula per als mesos vinents, en una legislatura que va començar l'abril del 2009 i que no es presenta fàcil. Amb el govern socialdemòcrata en minoria, caldrà pactar amb els liberals de Coalició Reformista i amb Andorra pel Canvi quin és el nou rumb fiscal que pren el país. D'aquesta peça clau en dependrà bona part de la sintonia que tinguin Andorra amb els 27 estats membres de la UE.

El president del Cercle Euram d'Andorra, Francesc Robert, veu clar que la llei d'inversions estrangera perjudica el futur d'Andorra: “Si ve una empresa de fora a Andorra, farà circular els seus diners en un banc d'Andorra, donarà feina, pagarà nòmines i generarà uns diners que es quedaran al país i aniran a parar al consum, demanarà accés a finançament per desenvolupar la seva activitat i ho farà a bancs andorrans. I obrirà la inversió a gent d'Andorra. No ens podia passar res millor. I si ve un empresari i ho compra tot, vol dir que els andorrans li ho han venut, no?”

La Confederació Empresarial Andorrana (CEA) reconeix que l'economia del país ha d'acollir nous sectors emergents, i es mostra confiada que el canvi necessari no serà traumàtic per a ningú: “El teixit empresarial del país sempre s'ha anat adaptant als canvis de l'entorn, tant des de l'àmbit intern com global. I així ho han demostrat els empresaris andorrans al llarg dels anys, en què hem passat de ser un economia basada en l'agricultura i la ramaderia a ser un país turístic i comercial per excel·lència”, addueix la patronal.

Fet i fet, la majoria de fonts consultades coincideixen en un punt: la reciprocitat total no és possible, i per tant, caldria posar limitacions a l'entrada d'empreses a Andorra. L'empresari i advocat Marc Vila, editor de *Diari d'Andorra*, reconeix que no tenir fiscalitat directa té molts inconvenients, com ara “penalitzacions pel fet de ser un paradís fiscal, costos més elevats, retencions en origen, facilitat perquè t'inspeccionin a la mínima pel fet de ser una societat andorrana, etc.”. Però no veu clar que l'eliminació d'aquestes traves “compensi prou per a fer viure 80.000 persones, perquè les pimes i els petits botiguers no estan preparats per



El turisme d'esquí i de natura és un dels actius de l'economia andorrana, però, com el comerç i el sector financer, aviat demanarà una reconversió.

a fer aquest salt. A tot estirar, pot beneficiar una desena d'empreses grans", conclou.

El sentir de la comunitat andorrana envers Europa és ple de contradiccions. La societat ha pres consciència que cal anar, en línies generals, en la mateixa direcció que la UE, però no vol renunciar a trobar espais que li permetin de tenir menys obligacions i menys lleis, que d'alguna manera li permetin de mantenir un cert estil de vida i d'estructura econòmica, social i política diferenciada.

Pocs impostos, i molt baixos.

Andorra, paradís fiscal. Sí, però ja hem vist que no pas per sempre. I *paradís fiscal* no significa que els andorrans no paguin ni un sol euro. De fet, el paradís ho és més per a les empreses, que no resten sotmeses a imposició directa sobre els seus beneficis, que no per als ciutadans. És veritat que les cotitzacions a la Seguretat Social a què estem acos-

tumats els treballadors a l'altra banda dels Pirineus –un 18% del nostre sou, per a rendes d'uns 1.600 euros–, no són un maldecap per a l'assalariat andorrà, però els productes i serveis que es venen i es presten en aquest país també són gravats. Des del 1991, arran de l'acord duaner amb la UE, Andorra té impostos indirectes: el 95% dels productes que es venen a Andorra tenen un gravamen del 4%. Només la joieria i alguns productes com ara els rellotges graven el 12%. I l'alimentació, l'1%, que és el tipus reduït. L'equivalent de l'IVA a Andorra es divideix en diversos impostos indirectes: ISI, per a serveis, IMI, per a mercaderies i IPI per a certs productes.

A la UE hi ha una certa harmonització amb els impostos indirectes, que són l'IVA i impostos especials (carburants, alcohols i tabac). L'únic que deixen a mans dels estats és establir el tipus impositiu que vulguin, amb un marge que va del 15% al 25%.

L'harmonització implicaria uns certs problemes d'entrada per a l'economia andorrana. Com explica l'economista Jordi Alcobé, una integració a la UE en el cas d'Andorra voldria dir apujar l'actual impost andorrà indirecte del 4% fins al mínim del 15%: "L'economia andorrana quedaria molt tocada pel que fa a la competitivitat." També remarca el cas dels impostos especials, en què "l'impacte més important seria per al tabac, perquè el tipus mínim acceptable per la UE és que el preu de venda mínim per paquet de tabac sigui gravat amb un impost del 57%, i a Andorra actualment l'equivalent seria un 25%".

L'acostament a Europa ha esdevingut una qüestió d'estat. En trauria molts beneficis, però també aflorarien pors i incerteses, tant econòmiques com socials. Sigui com sigui, el camí d'Europa ja és obligat per al país dels Pirineus.

Gemma Aguilera